

eSams verksamhetsberättelse 2021/2022

ES2022-11

Innehållsförteckning

1. eSamverkansprogrammet	4
2. Året som gått.....	4
3. eSams inriktning, organisation och arbetsformer	6
4. Resultat av arbetet	9
5. Aktiviteter för att utveckla digitala lösningar i olika livshändelser	10
5.1 Livshändelser och gemensamma initiativ	10
5.2 Utmaningar som delas av flera initiativ.....	12
6. Aktiviteter som bidrar till medlemmarnas digitala transformation	13
6.1 Data som utgångspunkt för verksamheten	13
6.2 Behov av moderna registerförfattningar.....	15
6.3 Ett innovativt arbetssätt.....	15
6.4 Identitetshantering av personer	15
6.5 Säkra, legala och effektiva molntjänster.....	16
6.6 Digital suveränitet och säkra lösningar	18
6.7 It-avtal och utbildningar för jurister	18

Bilaga 1 Arbetsgrupper

Bilaga 2 Publicerade dokument

1. eSamverkansprogrammet

Medlemmarna i eSamverkansprogrammet (eSam) samverkar både för att tillvarata digitaliseringens möjligheter för att underlätta vardagen för privatpersoner och företag och för att använda våra gemensamma resurser ansvarsfullt och effektivt. eSam som nätverksorganisation arbetar medlemsdrivet med behov och idéer som medlemmarna bedömer vara viktiga för att driva digitalisering i samverkan.

eSam består den 1 juli 2022 av 34 medlemmar. Under verksamhetsåret har sex aktörer anslutit till eSam: Ekonomistyrningsverket (ESV), Havs- och vattenmyndigheten (HAV), Folkhälsomyndigheten (FOHM), Länsstyrelserna, Rättsmedicinalverket (RMV) och Statens institutionsstyrelse (SiS). Samtidigt har två aktörer valt att avsluta sitt medlemskap: Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Polisen.

Verksamhetsberättelsen sammanfattar det genomförda arbetet under verksamhetsåret som löper från 1 juli 2021 till 30 juni 2022.

2. Året som gått

De stora förändringarna i omvärlden har påverkat eSams verksamhet på olika sätt. Hanteringen av covid-pandemin har visat på behoven digitala lösningar, men också på vikten av samverkan inom det offentliga. Kriget i Ukraina har satt stort fokus på krishantering, totalförsvarsfrågor och säkerhet, vilket i sin tur har präglat digitaliseringsarbetet: hur kan vi fortsätta den digitala transformationen på ett säkert sätt och med kontroll av vår data?

Många av eSams medlemmar har under året fått nya prioriteringar i sina verksamheter, vilket har påverkat möjligheterna till gemensamt arbete inom eSam. Samtidigt har myndigheterna nyttjat programmet som nätverk för erfarenhetsutbyten, informationsspridning och gemensamma analyser kopplat till nya frågeställningar som aktualiserats under året. eSams har genomfört fler temamöten än något tidigare år, i syfte att dela med sig av resultat, analyser och utmaningar.

Den gemensamma utvecklingen av livshändelsebaserade lösningar har också påverkats av världsläget. Nyutveckling av digitala tjänster ur ett samhällsbehov, har inriktats på att möta akuta behov som uppstått. Exempelvis har covid-bevis tagits fram under ledning av DIGG och Migrationsverket har utvecklat elektroniska lösningar för flyktingar som kommer till Sverige från Ukraina. Till viss del har därför annan nyutveckling fått stå

tillbaka. Samtidigt har andra tjänster vidareutvecklats för att möta behov som uppstått under kriserna. Exempelvis har webbplatsen verksamst.se vidareutvecklats för att möta behoven i relation till såväl covid-pandemin som ankommande flyktingar från Ukraina.

Hantering av data regleras allt mer genom förordningar och direktiv vilket påverkar hur verksamheterna kan digitaliseras. Hantering av personuppgifter är en fortsatt viktig fråga för eSam. Medlemmarna har på olika sätt under året, arbetat med frågor kopplat till hantering av personuppgifter, bland annat genom att analysera möjligheterna till pseudonymisering och legal användning av molntjänster. Inom EU diskuteras ytterligare nya regleringar, bland annat en förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens (AI) och det är sannolikt att frågorna kommer att vara högt prioriterade av eSams medlemmar även fortsättningsvis.

Arbetet för att möjliggöra användandet av säkra, legala och effektiva molntjänster har fortgått med fortsatt hög prioritet. Genom tidigare gjorda rättsliga analyser, har eSams medlemmar konstaterat stora svårigheter med att använda molntjänster som innebär överföring av information till tredjeland. Arbetet har därför koncentrerats till att tydliggöra offentlig sektors krav och att föra dialog med leverantörerna för att åstadkomma en förflyttning mot fler tjänster som uppfyller kraven.

Projektet *Gemensam samarbetsplattform för offentlig sektor* har rönt stor uppmärksamhet och följs idag av mer än 180 offentliga aktörer. Arbetet har medfört en förflyttning på leverantörsmarknaden, där allt fler it-leverantörer nu ändrar sina lösningar för samarbetstjänster, så att de uppfyller offentlig sektors krav. Projektet har också visat på ett lyckosamt arbetssätt, med bred och aktiv samverkan och hög transparens.

3. eSams inriktning, organisation och arbetsformer

eSamverkansprogrammets medlemmar arbetar tillsammans för att förbättra förutsättningarna för samhällets digitalisering. Samverkansarbetet syftar till att underlätta för medlemmarna att utveckla gemensamma digitala lösningar för privatpersoner och företag, samt gemensamma lösningar för medlemmarnas digitala transformation och effektivisering. Programmets inriktning för arbetet beslutades 2019 och ligger till grund för verksamheten.

Inriktning för eSam

Utveckla digitala lösningar för privatpersoners och företags livshändelser/behov samt skapa och dela gemensamma lösningar som bidrar till medlemmarnas digitala transformation och effektivisering.

Samla kompetenser inom komplexa och gemensamma områden för att ta fram t.ex. vägledningar som skapar nytta för medlemmarna

Agera pådrivande på det offentliga digitalisering genom att bland annat göra uttalanden och uppmärksamma frågor som hindrar den digitala utvecklingen.

Utifrån inriktningen för programmet tog styrgruppen under 2021 fram sex mål, se kapitel 4. Samtliga aktiviteter kopplas till något av dessa mål. eSam har tre roller för genomförandet av samverkansarbetet: att agera pådrivande, verka vägledande samt genomföra utvecklingsinsatser.

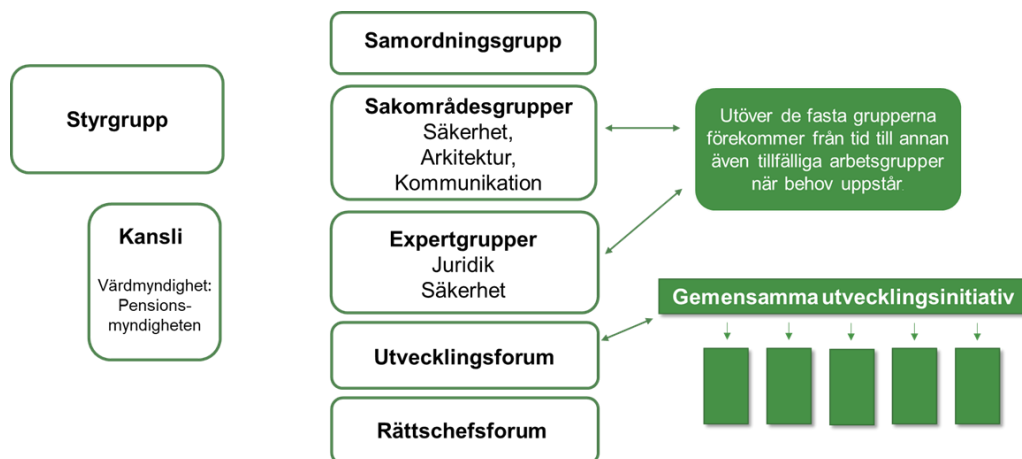
Programmet drivs av medlemmarna och arbetet utförs genom att aktörerna bidrar i arbetet med stöd från eSams kansli, bestående av sex personer. Pensionsmyndigheten står som värd för kansliet. Katrin Westling Palm, generaldirektör för Skatteverket, är programmets ordförande, Mikael Ribbenvik, generaldirektör för Migrationsverket, är vice ordförande.

eSam har en organisation som består av fasta och tillfälliga forum. Styrgruppen, som består av generaldirektörer för medlemsorganisationerna, har den beslutande rollen i programmet. Samordningsgruppen har en koordinerande roll och består av en representant från varje medlemsorganisation. Övriga fasta forum utgår i huvudsak från kompetensområden, såsom arkitektur eller juridik. Därutöver tillsätts arbetsgrupper med utgångspunkt i en specifik och avgränsad fråga eller ett behov som ska hanteras. De

aktörer som är intresserade och har möjlighet, bidrar i arbetsgrupperna som därför oftast består av deltagare från såväl olika organisationer som kompetensområden. En aktör utses som färdledande, med ett särskilt ansvar för att driva arbetet framåt. Ett exempel på en sådan arbetsgrupp är den som under året har arbetat med pseudonymisering. Samtliga arbetsgrupper med deltagande aktörer finns i bilaga 1.

Bilden visar eSams olika fasta och från tid till annan, tillfälliga grupper.

Under året har representanter från DIGG, eSams kansli och ett antal medlemmar, genomfört ett gemensamt arbete för att se över samverkansformerna mellan DIGG och eSam. Diskussionerna resulterade i en samverkansöverenskommelse, som ersätter tidigare samverkansplan. Därtill testas ett gemensamt forum för dialog om hur eSam och DIGG bäst kan samverka inom aktuella fokusområden.

En viktig del av eSams verksamhet handlar om att utbyta erfarenheter, diskutera uppkomna problem och dela möjliga lösningar. I samband med covid-pandemin började programmet erbjuda temamöten i syfte att belysa ett specifikt ämne. Mötena genomförs digitalt och normalt sett kan alla som anmäler sig från medlemsorganisationerna delta. Vanligen är några aktörer huvudansvariga genom att berätta om sina erfarenheter. I vissa fall har en extern föreläsare tagits in för att kasta ljus över en fråga. Temamötena är fortsatt mycket uppskattade och normalt deltar mellan 60-100 personer vid varje tillfälle. Utöver temamöten genomförs även erfarenhetsutbyten inom ramen för de fasta grupperingarna.

Under verksamhetsåret genomfördes följande temamöten och erfarenhetsutbyten:

- 26 augusti – Det nya normala ur ett säkerhetsperspektiv.
- 30 september – Datadriven verksamhet
- 18 oktober – Slutrapport från Digital samarbetsplattform för offentlig sektor
- 25 oktober - Konkreta innovationsaktiviteter

- 19 november – AI-mönster för tillämpningar
- 3 december – AI för chatbotar
- 8 december - Gaia-X: Information om pågående arbete med europeiska molntjänstinfrastrukturen Gaia-X
- 9 december – Digitala tjänster
- 10 januari – Säkerhetstema, sårbarheten Log4J
- 24 januari – HR och molntjänster med erfarenhet från dSam
- 1 februari – It-driftsutredningen
- 17 februari - HR och molntjänster med fokus rekryteringsverktyg
- 24 februari - Innovation i samverkansinitiativ och policyutveckling
- 24 februari – HR och molntjänster med fokus enkätverktyg
- 11 mars – Dataskyddsorganisation
- 22 mars – Säkerhetsresa och gemensam process
- 25 mars – Automatiserat beslutsfattande (tillsammans med DIGG)
- 2 maj – Data Act och Data Governance Act
- 10 maj – Sociala medier, så arbetar medlemmarna med behov och rättsliga förutsättningar
- 24 maj – En checklista för innovation
- 9 juni – Digitaliserbar lagstiftning
- 16 juni - kompetensutmaningen under organisationens digitala transformation
- Den nya kommunikationsavdelningen – digitaliseringen ställer krav på andra/ fler kompetenser (flera tillfällen)
- Internet of Things och säkerhetsrisker (flera tillfällen)

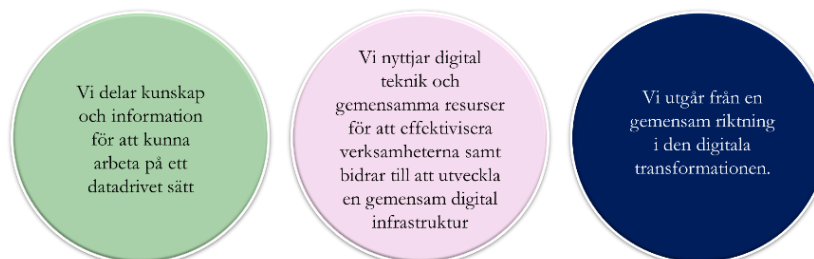

4. Resultat av arbetet

eSamverkansprogrammets arbete har under året utgått från sex beslutade mål. De tre första, har fokus på arbetet att utveckla digitala lösningar för privatpersoners och företags livshändelser och behov. Framtagna lösningar ska nyttjas och återanvändas för att digitaliseringen ska bidra till effektivisering för aktörerna och bidra till bättre möjligheter för privatpersoner och företag att tillvarata sina rättigheter och att uppfylla sina skyldigheter.

De tre efterföljande målen syftar till att skapa och dela gemensamma lösningar som bidrar till medlemmarnas digitala transformation och effektivisering. De speglar medlemmarnas ambition att göra förflyttning i samverkan för att ta vara på nya möjligheter som ny teknik för med sig.

De resultat som eSam åstadkommer i samverkan utgår från medlemmarnas behov, prioriteringar och engagemang. Möjligheten att uppnå önskade resultat är beroende av resurstillgång hos medlemmarna samt ett aktivt deltagande i de olika grupperna. eSams medlemmar täcker tillsammans en stor mängd verksamhetsområden i offentlig sektor. Det möjliggör att aktörerna kan bidra med olika perspektiv och erfarenheter i gemensamma, ofta komplexa frågor.

I följande avsnitt redovisar vi resultaten av eSams arbete under verksamhetsåret 2021/2022 med utgångspunkt i eSams sex mål.

5. Aktiviteter för att utveckla digitala lösningar i olika livshändelser

eSams målbild har beskrivits utifrån ett digitalt ekosystem där den gemensamma ambitionen är att framtagna lösningar ska kunna återanvändas. Då bidrar digitaliseringen både till att effektivisera arbetet för aktörerna och att ge privatpersoner och företag bättre möjligheter att tillvarata sina rättigheter och uppfylla sina skyldigheter.

Det finns många gemensamma utvecklingsinitiativ som på olika sätt bidrar till ett gemensamt ekosystem av digitala tjänster. Det här verksamhetsåret har eSams medlemmar valt att fokusera på ett antal initiativ som bidrar till att lösa privatpersoners och företags behov samt att de förutsätter tillgång till förvaltningsgemensam digital infrastruktur.

Det har funnits utmaningar i att få arbetet prioriterat bland annat på grund av förändringar i omvärlden och med det, en brist på resurser för arbetet. Samtidigt finns ett intresse av att identifiera och lyfta gemensamma utmaningar och behov inom ramen för livshändelser, eftersom medlemmarna ser att det skulle bidra till stor samhällsnytta.

5.1 Livshändelser och gemensamma initiativ

Inom ramen för livshändelsen *Starta och driva företag*, pågår initiativet **Verksamt**. Bolagsverket, Tillväxtverket och Skatteverket driver tillsammans verksamt.se, men totalt sett, bidrar 27 av eSams medlemmar med information eller tjänster på sidan. Under året har vidareutvecklingen av verksamt.se fortsatt, vilket bland annat resulterat i en ny tjänst för vattenbruk som syftar till att underlätta en sammanhållen och guidad process. Medlemmarna har också arbetat vidare med nya arbetssätt, förvaltningsansvar och organisation.

Livshändelsen *Flytta till och från Sverige* har under året genomgått utveckling med initiativet **Arbetskraftsinvandring**. Migrationsverket har varit färdledare för arbetet med tjänsten. *Flytta arbetskraftsinvandring* är den första tjänsten på plattformen officialswedishservices.se. Under hösten gjordes en utvärdering av tjänstens förutsättningar för vidareutveckling, dess relationer till OSS och den övergripande styrningen.

Utvärderingen resulterade i en ny målbild för tjänsten *Flytta arbetskraftsinvandring* och några grundläggande insikter för den fortsatta utvecklingen av fler livshändelser på officialswedishservices.se. Bland annat framkom att det råder oklarhet vilken aktör som har ansvar för att förvalta och vidareutveckla officialswedishservices.se, samt att det är

oklart hur man går tillväga för att realisera andra tjänster på plattformen i enlighet med livshändelsens målbild. Utvecklingsforums utskott beslutade därför i januari, att göra ett omtag i arbetet med produkten och dess planerade leveranser. Arbetet inleddes under våren men kunde inte prioriteras fullt ut, bland annat på grund av konsekvenser av kriget i Ukraina. Just nu pågår också dialoger om vilken aktör som på sikt kan förvalta den gemensamma plattformen officialswedishservices.se samt vem som ska vara färdledare för livshändelsen *Flytta till och från Sverige*.

Några av eSams medlemmar har även arbetat för att ge ett samlat digitalt myndighetsstöd till flyktingar från Ukraina utifrån massflyktsdirektivet. Stödet utgörs av hänvisningar till krisinformation.se samt informationsverige.se.

Transportstyrelsen och Trafikverket har tillsammans undersökt möjligheterna till ett gemensamt initiativ **Digital ledstång körkort** inom livshändelsen *Ta körkort*.

Myndigheterna har konstaterat att ett gemensamt initiativ inte kan prioriteras just nu men Trafikverket håller frågan levande för att kunna omprioritera den längre fram.

De behov som privatpersoner möter inom ramen för livshändelsen *Att bli efterlevande*, hanteras genom **Efterlevandeguiden**. Den drivs idag av Pensionsmyndigheten, Försäkringskassan och Skatteverket och är en etablerad webbplats med information som vänder sig till personer som har blivit efterlevande i samband med att en anhörig har gått bort. Under året lyfte Kronofogden ett behov av information om skulder i dödsbo, vilket nu finns med på webbplatsen.

Bli sjuk, frisk och ha hälsa är en livshändelse med många viktiga initiativ, inte minst som ett resultat av Covid-pandemin. eSams medlemmar beslutade att fokusera på initiativen **nationella läkemedelslistan** och **vaccinationskort**, där E-hälsomyndigheten är färdledare. Redan under våren 2021 kom lagstiftningen för nationell läkemedelslista på plats och under året har arbetet fokuserat på att alla vård- och apotekssystem ska kommunicera med den gemensamma informationskällan via API:er. Under året har det fortsatt varit ett stort fokus på covid-bevis. Idag är det inte möjligt att skapa en digital, samlad och livslång bild över en individs **alla** vaccinationer. En ny nationell lösning för digitala vaccinationskort kräver därför en rättslig reglering.

Under året har Kronofogden varit färdledare för initiativet **Finansiell status** inom ramen för livshändelsen *Ekonomi*. Arbetet har resulterat i en förstudie som beskriver flera scenarios och lösningsmönster utifrån aspekter som exempelvis juridik, säkerhet och arkitektur. Flera olika aktörer har deltagit i arbetet. Nästa steg är att fatta beslut om ett genomförande i någon del.

5.2 Utmaningar som delas av flera initiativ

eSams medlemmar har identifierat flera gemensamma frågor i de aktuella initiativen, som medlemmarna gemensamt borde fokusera på att lösa. Av dessa prioriterades tre:

- Eget utrymme i gemensamma kundmöten,
- förvaltningsöverenskommelser inom olika kundmöten med styrning, finansiering med mera, och
- eID tillitsnivå under 3, för de som kommer till Sverige som nyanlända.

Arbetet med initiativet **gemensamt eget utrymme** syftar till att ge individen eller företaget bättre stöd i sin egen process. Ett gemensamt eget utrymme skulle förenkla vid ansökan av tillstånd eller hantering av ärende, möjliggöra återkoppling och skapa möjlighet till “en uppgift en gång”. Det skulle också öka nyttan av byggblock och kan leda till att uppgifter inte behöver kontrolleras i efterhand. Under året har eSam hanterat frågan genom gemensamma möten mellan E-hälsomyndigheten (och deras erfarenheter från arbetet med *Hälsa för mig*), verksamt.se, SSBTEK¹ samt representanter från byggblocket *Min Profil*. Aktörerna har diskuterat olika perspektiv på utmaningen, exempelvis lagstöd för att samla uppgifterna inom utrymmet, avsaknad av uppdrag för en enskild aktör att förvalta utrymmet, utmaningar med att dela informationen i utrymmet till annan aktör, tolkningar av samtycke, säkerhet med mera. Arbetet fortsätter för att kartlägga utmaningar och möjligheter.

eSams medlemmar har även initierat ett arbete för att standardisera och harmonisera **förvaltningsöverenskommelser** i arbeten med förvaltning av samverkansprodukter. Gruppen har konstaterat att inriktningen bör vara att följa det pågående arbetet med förvaltningsmodeller i arbete med gemensamma kundmöten för att återanvända de resultaten i första hand. Det finns ett särskilt fokus på att följa Tillväxtverkets arbete med en central tjänsteplattform i relation till kommunala digitala tjänster.

Under året har dialogen om behov av en digital identitet för de som kommer till Sverige som nyanlända, fortsatt genom avstämningar. Bland annat med arbetsgruppen för *sammanhållen identitetsförvaltning* som bedrivs inom ramen för MUR². Behovet är nu en del i DIGGs arbete att kartlägga behov inom byggblocket digital identitet.

Under året initierades också ett arbete som syftar till att stötta eSams medlemmar i utformningen av **digitala tjänster i gemensamma digitala kundmöten**. Medlemmarna har gjort en inventering som lyfter fram flera behov relaterat till digitala tjänster, det handlar om såväl utveckling av tjänster som stöd i frågor kopplade till

¹ Sammansatt bastjänst ekonomiskt bistånd

² Motståndskraft hos utbetalande och rättsvärdande myndigheter

digitala tjänster. Utifrån behoven har ett stöd för delning och användning av öppen källkod tagits fram och publicerats på eSams webbplats. Övriga behov har sammanställts i en rapport som förtydligar och sorterar behoven samt föreslår vidare hantering inom eSams organisation. Rapporten har varit underlag för eSams verksamhetsplanering inför kommande verksamhetsår.

6. Aktiviteter som bidrar till medlemmarnas digitala transformation

6.1 Data som utgångspunkt för verksamheten

Koncepten *datadrivet* och *digital transformation*, kan på många sätt ses som modeord, men den breda användningen av begreppen visar samtidigt på den pågående förändring som många verksamheter, inte minst de offentliga, befinner sig i. Insamling, lagring och bearbetning av stora mängder verksamhetsrelaterade data ligger till grund för faktabaserade beslut, organisationernas möjlighet att effektivisera processer eller skapa digitala tjänster.

eSam har arbetat med en gemensam definition och innebörd av *digital transformation* att utgå ifrån i diskussioner om behov, aktiviteter och utmaningar. Därutöver har medlemmarna identifierat en mängd aktiviteter som rör användningen av data – såväl för att öka förståelsen, analysera problem som för att undersöka förutsättningar för att använda data i tekniska lösningar, exempelvis artificiell intelligens eller för automatiserade beslut.

Ett generellt behov rör förståelsen av vad det innebär att arbeta *datadrivet* – såväl möjligheter som utmaningar. Ett sätt att stärka det, är att utgå från ett gemensamt underlag för att använda i den egna organisationen. På grund av svårigheter att få loss resurser, har arbetet startat först under våren och därför inte hunnit slutföras.

Ett annat sätt att stärka det datadrivna arbetssättet är att konkretisera exempel i de egna verksamheterna. Medlemmarna konstaterade att ett gemensamt **hackaton** skulle fylla ett sådant syfte och att det borde genomföras inom ramen för aktiviteter som ändå redan organiseras. Kronofogden genomförde i mars ett myndighetsgemensamt hackaton, som eSams medlemmar bjöds in till. Syftet var att ta fram innovativa och nytänkande lösningar i samverkan, med kundnytta i fokus. Eventet lockade 115 deltagare från 16

myndigheter som tillsammans bildade 24 lag. Det vinnande bidraget föreslog lösningar för att kunna utbyta information om fastigheter för en effektivare indrivning och stärka samhällets brottsförebyggande förmåga. Såväl prioriterade förslag och bidrag som arbetssättet med ett gemensamt hackaton, tas om hand inom ramen för eSams arbete kommande verksamhetsår.

En viktig förutsättning för att kunna nyttja data till exempelvis analysarbeten, är att kunna genomföra **stordataanalyser**. Svenska myndigheter har tillgång till stora datamängder i sina kärn- och stödssystem, vilket är centralt för att kunna tillämpa exempelvis AI och maskininlärning. Under våren påbörjades ett arbete om begreppen stordataanalys och datasjöar samt att övergripande identifiera rättsliga förutsättningar.

En annan grupp har fortsatt arbetet från tidigare verksamhetsår avseende **vidareutnyttjande och tillgängliggörande av data**. Gruppen har bidragit till DIGGs arbete med att ta fram rekommendationer för upphandling av information med inbyggd öppenhet, samt planerade att ta fram vägledningar som ger praktiskt stöd per informationstyp (datamängder, myndighetspublikationer och övriga handlingar). Det arbetet avvaktar dock DIGGs rekommendationer.

Med utgångspunkt från en datadriven verksamhet, kan **artificiell intelligens (AI)** användas som stöd för att lösa viktiga utmaningar för offentlig sektor och för att effektivisera verksamheter. Som ett led i att utforska möjligheterna med AI, vilka utmaningar man kan möta samt vilka lösningar som finns, har eSams medlemmar samverkat i arbetet med tillämpningar för AI. En arbetsgrupp har tagit fram goda exempel på AI-relaterade arbeten hos medlemmarna, som underlag för erfarenhetsutbyten, frågor som rör införskaffande av AI samt en juridisk checklista. Checklistan beskriver vilka rättsliga frågor som behöver beaktas särskilt vid användning av AI. Bland annat berörs frågor om testverksamhet som också knyter an till eSams aktivitet om modernare registerförfattningar (se nedan).

Medlemmarna har också genomfört ett fördjupningsarbete om tillämpning av AI i form av **chattbotar**. Erfarenheter från medlemmar som har infört en chattbot i verksamheten, har dokumenterats i en vägledning som ger stöd för vilka lämpliga steg som bör tas i utvecklingen av chattbotar, vilka nyttor som kan förväntas samt vilka krav som bör ställas vid införskaffande.

NLP - natural language processing - innebär en förmåga att bearbeta och tolka texter. NLP ger förutsättningar för att använda omfattande textmaterial som myndigheterna hanterar som data, exempelvis i sin analysverksamhet. Flera myndigheter ser möjligheter

med ett bättre stöd för texttolkning, varför eSams medlemmar har påbörjat ett gemensamt arbete som föreslås fortsätta under nästa verksamhetsår.

6.2 Behov av moderna registerförfattningar

eSams medlemmar har under en längre tid påtalat behovet av modernisering av myndigheternas registerförfattningar, som reglerar personuppgiftsbehandling. Bestämmelserna är från en tid då användningen av digitala verktyg var ett undantag, vilket gör att de nu hämmar digitalisering i allmänhet och informationsutbyte mellan myndigheter i synnerhet.

Arbetsgruppen som analyserat problemställningen har skrivit en promemoria med förslag på hur registerförfattningarna bör moderniseras för att stödja digitaliseringen med bibehållet integritetsskydd. Arbetet har avgränsats till två huvudfrågor: En alltför detaljerad ändamålsreglering och begränsningar av formen för utlämnanden.

6.3 Ett innovativt arbetssätt

Allt fler medlemmar deltar sedan flera år, på olika sätt i arbetet med innovationsfrågor. Främst för att ta del av andras erfarenheter och lösningar. Arbetet leds av en mindre grupp som fångar upp behov hos andra och föreslår aktiviteter. Under året har flertalet aktiviteter genomförts där medlemmarna har kunnat utbyta erfarenheter kring konkreta innovationsaktiviteter och policyfrågor för innovationsarbeten i samverkan. Arbetet har resulterat i en vägledning som ska stödja medlemmarna i att stärka sin förmåga att anlägga ett innovativt angreppssätt. Vägledningen beskriver innebörden av att vara en innovativ myndighet och tydliggör vilka förmågor som verksamheten behöver ha för att klara det. eSams innovationsgrupp har utifrån erfarenheterna från Kronofogdens hackaton (se ovan) arbetat fram ett förslag till hur man kan systematisera innovation i samverkan, i relation till eSams utvecklingsverksamhet.

6.4 Identitetshantering av personer

eSam har arbetat med flera frågor som handlar om identitetshantering av personer. En digital identitet är i många situationer en förutsättning för att kunna använda digitala tjänster och därför har medlemmarna arbetat med flera centrala frågor på det området. Det pågår också flera initiativ avseende identitet, såväl nationellt som internationellt. I form av erfarenhetsutbyte har en del av arbetet under året därför handlat om att **bevakade initiativ som pågår** på områdena identitet, auktorisation och biometri med koppling till elektronisk identifiering av personer. Intresset har varit stort från medlemmarna att följa pågående initiativ för att få en helhetsbild.

Inom ramen för ENA – Sveriges digitala infrastruktur - arbetar DIGG med byggblocket *identitet och auktorisation*. DIGG håller därmed samman behovsbilden på området, och eSams medlemmar har deltagit i DIGGs arbete att kartlägga behov och undersöka utvecklingsmöjligheter. Därutöver har eSam jobbat med eID för individer som idag inte kan få det, till exempel de nyanlända som kommer till Sverige.

En annan del av identitetshanteringen är personer med **skyddade personuppgifter**. Det finns situationer när hanteringen av skyddade uppgifter inte fungerar tillräckligt väl, vilket ger stora konsekvenser för den enskilda individen. En arbetsgrupp har påbörjat ett arbete för att dels stärka kompetensen och utbyta erfarenheter, dels för att bidra till att uppdatera den vägledning som Skatteverket ansvarar för. Arbetet är inte avslutat utan behöver fortsätta under kommande verksamhetsår för att också beskriva hur man bör arbeta för att undvika att röja skyddade personuppgifter.

eSam har också analyserat möjligheterna att avidentifiera personuppgifter och därigenom både stärka säkerheten och utöka användningen av data. En arbetsgrupp har undersökt möjligheterna till anonymisering och pseudonymisering, vilket har resulterat i en vägledning om pseudonymisering av personuppgifter.

6.5 Säkra, legala och effektiva molntjänster

De senaste åren har eSam arbetat för att stärka medlemmarnas möjligheter att använda legala, lämpliga och effektiva molnlösningar. Arbetet har gått från att inledningsvis ha ett stort fokus på legala analyser, till att mer och mer handla om att tydliggöra krav för att åstadkomma en förflyttning av marknadens it-lösningar.

Molnfrågan har utgjort ett omfattande arbete med stort intresse från medlemmarna och det har engagerat många personer i olika arbetsgrupper. Kärnan består av en molngrupp med deltagare från åtta myndigheter som har ett övergripande ansvar för de aktiviteter som pågår.

I tidigare genomförda analyser har molngruppen konstaterat att det finns flera områden där behoven av säkra, legala och effektiva molnlösningar är särskilt stora. Det gäller samarbetsplattform (chatt, mötestjänster och liknande tjänster) och tjänster som används inom HR-verksamheterna och inom kommunikationsverksamheterna. De tre områdena prioriteras för fortsatt gemensamt arbete eftersom alla medlemmar står inför samma problematiska situation.

För att analysera lösningar för digital **samarbetsplattform** startade ett projekt med deltagare från 8-10 aktörer. Arbetsgruppen har även haft deltagare från aktörer utanför eSam, bland annat MSB och Stockholms stad. Som ett komplement har gruppen haft

stöd från en mycket bred referensgrupp med cirka 180 aktörer från såväl myndigheter, kommuner som regioner.

Som ett första steg gjorde projektet en omvärldsbevakning, för att se vilka lagliga och säkra tjänster det finns utifrån gemensamt framtagna krav. Man konstaterade då att det fanns tjänster som uppfyller kraven för att samverka digitalt mellan offentliga aktörer. Under våren fördjupades arbetet i tre delar; tester i labmiljö med fokus på federering, vidareutveckling av kravspecifikationer samt dialog och erfarenhetsutbyte. Arbetet har resulterat i en förflyttning på marknaden där alltfler produkter uppfyller offentlig sektors krav. Produkterna har testats av både deltagare i arbetsgruppen och av operativa avdelningar på Skatteverket och Kronofogden med bra resultat.

Många av de lösningar som marknaden erbjuder till **HR-verksamheterna**, är molntjänster som inte uppfyller de legala kraven. Medlemmarna har haft erfarenhetsutbyten på området och därefter tillsattes en arbetsgrupp. Gruppen har fokuserat på tjänster för arbetspsykologiska tester och rekryteringstjänster. Arbetet har dock fördröjts på grund av svårigheter att hitta en färdledande myndighet.

Även inom **kommunikationsverksamheterna** finns det många molntjänster och det finns utmaningar med att hitta tjänster som uppfyller offentlig sektors krav. eSams arbetsgrupp för moln valde att specifikt analysera **sociala medier** och vilka utmaningar de medför när de används av offentlig sektor. Arbetet utfördes som ett erfarenhetsutbyte om medlemmarnas användning där en grupp kartlagt kommunikationsbehov, juridiska utmaningar, risker och risklindringsåtgärder samt övergripande diskuterat alternativ. Därefter tog en tvärfunktionell arbetsgrupp fram ett brett diskussionsunderlag till styrgruppens möte i juni. Det kvarstår arbete att göra för övriga tjänster inom kommunikationsverksamheterna.

Utöver ovanstående har medlemmarna haft erfarenhetsutbyten på andra områden kopplat till molnfrågan, t.ex **mobila informationstjänster** som många haft ett stort intresse för. En arbetsgrupp har tagit fram en promemoria som dels beskriver problematiken utifrån två scenarion, dels en övergripande beskrivning av de olika metoder som används av myndigheterna idag.

Tidigare har eSam tagit fram en **teknisk promemoria kopplat till molntjänster**, som nu finns i en uppdaterad version. Syftet med promemorian är att på en övergripande nivå, beskriva krav på tekniska förutsättningar för att kunna använda molntjänster.

6.6 Digital suveränitet och säkra lösningar

I nära anslutning till frågor om säkra och legala molntjänster har eSam också arbetat med andra frågor kopplade till digital suveränitet, robusthet och säkerhet. Vi har inlett ett övergripande arbete om hur vi kan öka förståelsen och kunskaperna om **digital suveränitet** och lämpligheten i att offentliga aktörer lägger ut hantering av samhällsbärande information till privata aktörer och till andra länder. Frågan har dock varit svår att konkretisera och arbetet har inte kunnat prioriteras med rätt resurser. Arbetet har hittills begränsats till kompetenshöjande aktiviteter.

Vidare har medlemmarna diskuterat säkerhetsmässiga utmaningar med **Internet of things** (IoT), en teknologi som både gynnar och effektiviserar samhällets utveckling. Många av de befintliga lösningarna för att koppla upp olika enheter mot internet, har driftsalternativ där molntjänster dominerar. Det kan innebära risker både för den personliga integriteten och för samhällets funktionssätt och försvarsförmåga. Under året har en arbetsgrupp genomfört flera erfarenhetsutbyten och ett temamöte för att höja förståelsen för risker vid införande av IoT.

I samband med pandemin förändrades våra arbetssätt genom att allt fler arbetsuppgifter utförs digitalt. eSam arrangerade därför erfarenhetsutbyten på säkerhetsområdet där deltagarna delade såväl problem som lösningar.

6.7 It-avtal och utbildningar för jurister

Under de senaste åren har vi arbetat för att ge medlemmarna stöd i arbetet med att formulera juridiskt hållbara och affärsmässigt gynnsamma villkor i it-avtal. De allmänna villkoren är tänkta att användas när det saknas ramavtal från Kammarkollegiet eller när de av något skäl inte används. Under året har vi tagit fram ytterligare två villkor; *allmänna villkor för it-projekt* och *allmänna villkor för agila it-projekt*. Vi har även hållit utbildningar för flera av villkoren och för *vägledningen för programvarulicensiering* samt i ämnena eget utrymme och outsourcing.

eSam är ett medlemsdrivet program för samverkan mellan myndigheter för att underlätta och påskynda digitaliseringen inom det offentliga. eSam bildades 2015 som en frivillig fortsättning på E-delegationen. En viktig uppgift för eSam är att ta fram stöd och vägledningar som ger förutsättningar för att öka den digitala samverkan inom offentlig förvaltning.

Alla stöddokument finns på esamverka.se

I eSam ingår Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Boverket, Centrala Studiestödsnämnden, Domstolsverket, eHälsomyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan, Havs- och vattenmyndigheten, Inspektionen för vård och omsorg, Jordbruksverket, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Lantmäteriet, Länsstyrelserna, Migrationsverket, Naturvårdsverket, Patent- och Registreringsverket, Pensionsmyndigheten, Polisen, Riksarkivet, Rättsmedicinalverket, Sida, Skatteverket, Skolverket, Statens institutionsstyrelse, Statens servicecenter, Statens tjänstepensionsverk, Statistiska centralbyrån, Tillväxtverket, Trafikverket, Transportstyrelsen, Tullverket och Universitets- och högskolerådet. (Juni 2022)

BILAGA 1

Arbetsgrupper inom eSam 2021/22

Här presenteras samtliga grupper som, utöver de fasta grupperna, har arbetat med eSams aktiviteter samt vilka organisationer som deltagit i grupperna.

Grupp	Deltagande organisationer
Vägledning utveckling av chatbotar	Bolagsverket, Lantmäteriet, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Trafikverket, Tullverket
Samverkan kring tillämpning av AI	Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Domstolsverket, eHälsomyndigheten, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogden, Lantmäteriet, Pensionsmyndigheten, Riksarkivet, Skatteverket, Statistiska Centralbyrån, Tillväxtverket, Tullverket
	Deltagare som inte är medlemmar i eSam: Wikström & Partners Advokatbyrå, Lex Legem Advisory & Consulting
Vägledning kring pseudonymisering	Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Försäkringskassan, Lantmäteriet, Naturvårdsverket, Pensionsmyndigheten, Polisen, Riksarkivet, Skatteverket, Skolverket, Statens tjänstepensionsverk, Sveriges kommuner och regioner, Tullverket
Råd för säkrare överföring av information	Centrala studiestödsnämnden, Skolverket, Statistiska Centralbyrån, Trafikverket, Transportstyrelsen
Delning, användning av öppen källkod	Statistiska Centralbyrån
Finansiell status	Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Kronofogden, Lantmäteriet, Migrationsverket, Skatteverket, Sveriges kommuner och regioner, Transportstyrelsen
Flytta	Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Skatteverket
Läkemedelslistan	eHälsomyndigheten
Verksamt	Bolagsverket, Skatteverket, Tillväxtverket
Efterlevandeguiden	Kronofogden, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Skatteverket
Digital ledstång för körkort	Trafikverket, Transportstyrelsen

BILAGA 1

Kronofogdens hackaton i samverkan	Kronofogden
Arbetsgruppen moln	Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Tillväxtverket, Trafikverket, Transportstyrelsen
Digital samarbets- plattform för offentlig sektor	Boverket, Bolagsverket, Försäkringskassan, Kronofogden, Länsstyrelsen, Skatteverket, Trafikverket, Transportstyrelsen Deltagare som inte är medlemmar i eSam: Stockholms stad, Tillväxtanalys, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Gemensam utmaning förvaltnings- överenskommelser	Tillväxtverket, Pensionsmyndigheten, Skatteverket
Gemensam utmaning eget utrymme	Skatteverket eHälsomyndigheten, Sveriges kommuner och Regioner, Tillväxtverket, Bolagsverket, Arbetsförmedlingen
Gemensam utmaning digital identitet för nya i Sverige	Migrationsverket, Skatteverket, Försäkringskassan
Erfarenhetsutbyte sociala medier	Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Lantmäteriet, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Trafikverket Tullverket, Universitet- och högskolerådet
Arbetsgrupp uppdrag sociala medier	Arbetsförmedlingen, Statens tjänstepensionsverk, Skatteverket, Tullverket
En modern register- författning	Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, eHälsomyndigheten, Kronofogden, Lantmäteriet, Patent- och registreringsverket, Skatteverket
Villkor för it-projekt och agila it-projekt	eHälsomyndigheten, Lantmäteriet, Skatteverket, Statens servicecenter, Trafikverket, Deltagare som inte är medlemmar i eSam: Wikström & Partners Advokatbyrå, Upphandlingsmyndigheten
Checklista för innovation	Centrala studiestödsnämnden, Domstolsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kriminalvården, Naturvårdsverket, Pensionsmyndigheten, Skolverket, Statens tjänstepensionsverk Deltagare som inte är medlemmar i eSam: Statskontoret
Stordataanalyser	Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Kronofogden Deltagare som inte är medlem i eSam: Myndigheten för digital förvaltning

BILAGA 1

Vidareutnyttjande av data	Naturvårdsverket, Riksarkivet, Trafikverket Deltagare som inte är medlemmar i eSam: Region Västra Götaland
Teknik-promemorian	Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Lantmäteriet, Skatteverket, Tillväxtverket, Trafikverket, Transportstyrelsen, Tullverket
Mobila informations-tjänster	Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Trafikverket, Tullverket
Skyddade personuppgifter	Arbetsförmedlingen, eHälsomyndigheten, Domstolsverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Skolverket
Arbetsgrupp HR-moln	Arbetsförmedlingen, Domstolsverket, Försäkringskassan, Lantmäteriet, Migrationsverket, Skatteverket, Skolverket, Trafikverket, Tullverket
Omvärldsbevakning	Pensionsmyndigheten, Tullverket
Identitet och auktorisation	Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogden, Naturvårdsverket, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Polisen, Skatteverket, Skolverket, Statens tjänstepensionsverk, Sveriges kommuner och regioner, Transportstyrelsen, Tullverket Deltagare som inte är medlem i eSam: Swedish University Computer Network (SUNET)
Ramverket för digitala tjänster	Bolagsverket, Tullverket, Statistiska Centralbyrån
Digital tillgänglighet och inkluderande design	eHälsomyndigheten, Försäkringskassan, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Skolverket, Statistiska Centralbyrån, Statens tjänstepensionsverk, Trafikverket
Vägledning Digital samverkan	Försäkringskassan, Tillväxtverket
Förvaltning och finansiering	Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Tillväxtverket
Digital transformation (samordnande roll)	Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, eHälsomyndigheten, Försäkringskassan, Skatteverket, Skolverket, Statistiska centralbyrån, Tillväxtverket
AI (samordnande roll)	Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Försäkringskassan, Skatteverket
Datadriven verksamhet (samordnande roll)	Statistiska centralbyrån, Skatteverket, Trafikverket, Bolagsverket

BILAGA 1

Ökad förståelse för datadriven verksamhet	Trafikverket, Arbetsförmedlingen, Havs-och vattenmyndigheten
Arkitekturstyrning och organisation	Kronofogden, Transportstyrelsen, Skatteverket, Migrationsverket, Statens tjänstepensionsverk, Skolverket, Naturvårdsverket, Trafikverket, Centrala studiestödsnämnden
Användning av EA-verktyget SPARX	Tillväxtverket, Bolagsverket, Boverket, Centrala studiestödsnämnden, eHälsomyndigheten, Inspektionen för vård och omsorg, Kriminalvården, Kronofogden, Lantmäteriet, Länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Pensionsmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Statistiska centralbyrån, Skatteverket, Statens tjänstepensionsverk, Transportstyrelsen, Tullverket
Monitorering och övervakning	Skatteverket, Statistiska centralbyrån, Tullverket, Pensionsmyndigheten
Modell för hantering av standarder - CAMMSS	eHälsomyndigheten
Målarkitekturer	Försäkringskassan, Centrala studiestödsnämnden, Naturvårdsverket, Statistiska centralbyrån, Kriminalvården, Kronofogden

BILAGA 2

Publicerade dokument

Följande dokumentation har publicerats på eSams webbplats under året, som resultat av olika gruppers arbeten:

[Råd för säkrare extern överföring av information](#)

[Allmänna villkor för it-projekt](#)

[Allmänna villkor för agila it-projekt](#)

[Kommentar Allmänna villkor it-projekt och agila it-projekt](#)

[Del 1 Digital samarbetsplattform för offentlig sektor - rapport](#)

[Del 2 Digital samarbetsplattform](#)

[ES2022-01 Pseudonymisering av personuppgifter](#)

[ES2022-02 Vägledning Bedömning och utveckling av chattbotar](#)

[ES2022-03 Rapport Samverkan kring tillämpad AI](#)

[ES2022-04 Vägledning Designprinciper och krav för eget utrymme](#)

[ES2022-05 Promemoria Tekniska förutsättningar i molntjänster](#)

[ES2022-06 Promemoria En modern registerförfattning](#)

[ES 2022-07 Vägledning Innovation i en myndighet](#)

[ES2022-08 Checklista Juridik vid användning av AI](#)

[ES 2022-09 Råd Delning och användning av öppen källkod](#)